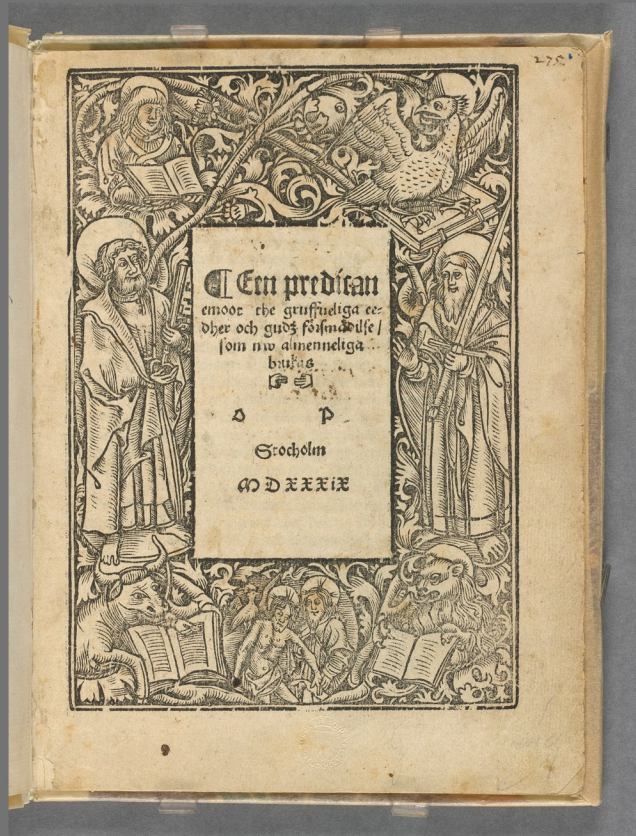

Olaus Petri

Een predican emoot the gruffueliga eedher och Gudz försmädilse, ...

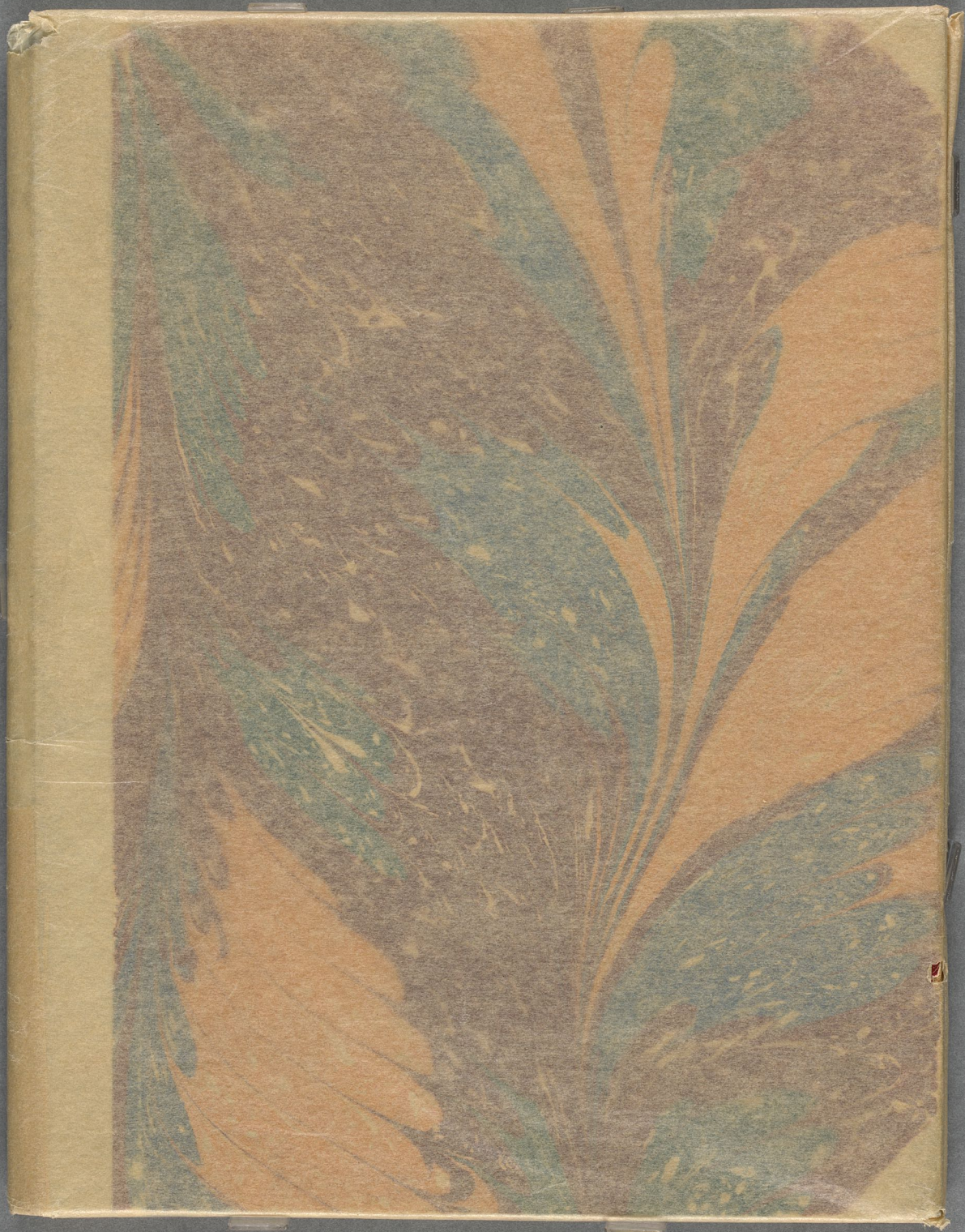
Tryck // / FI700 785

Tillkomstår 1539

Digitaliserad år 2016

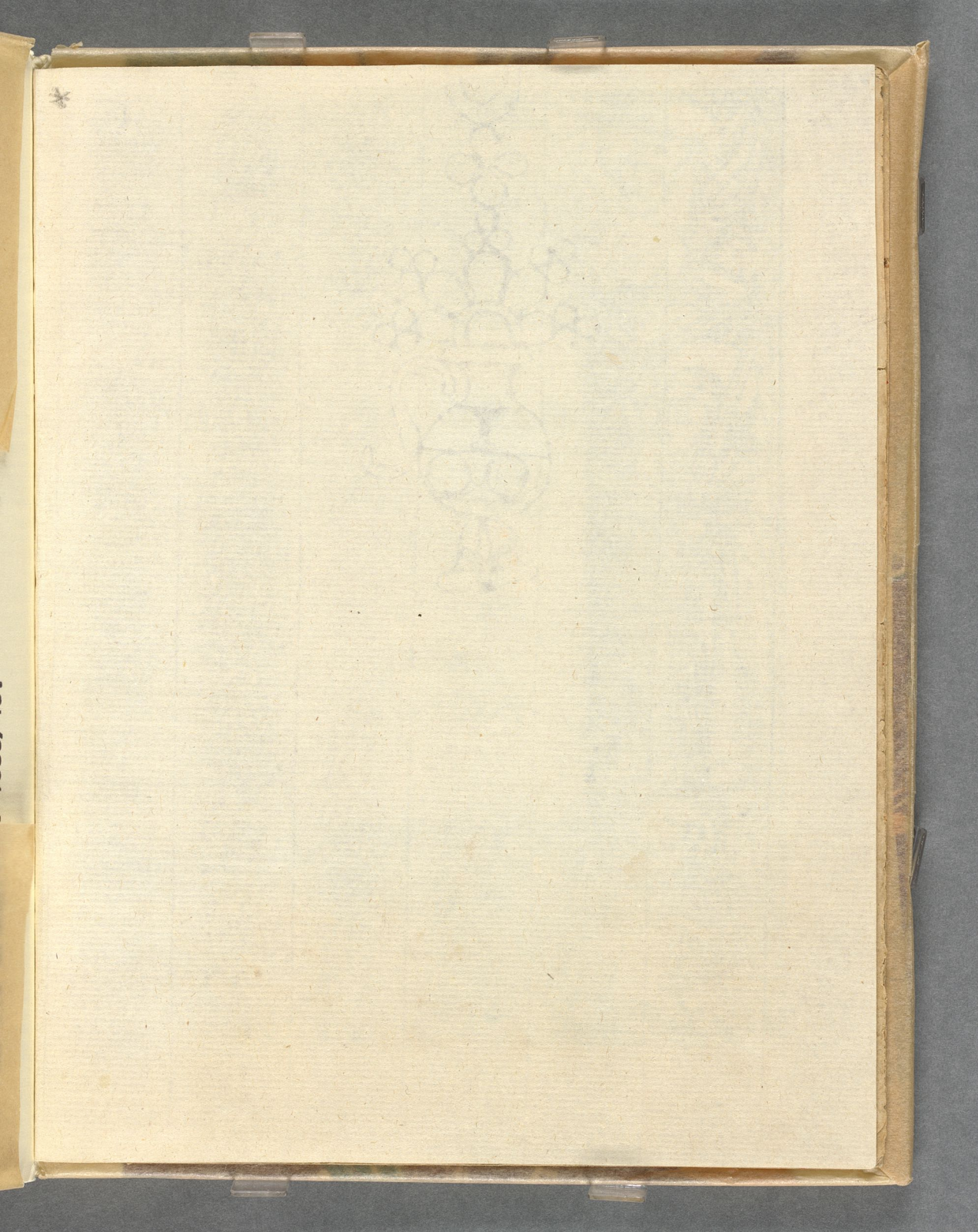
National Library
of Sweden

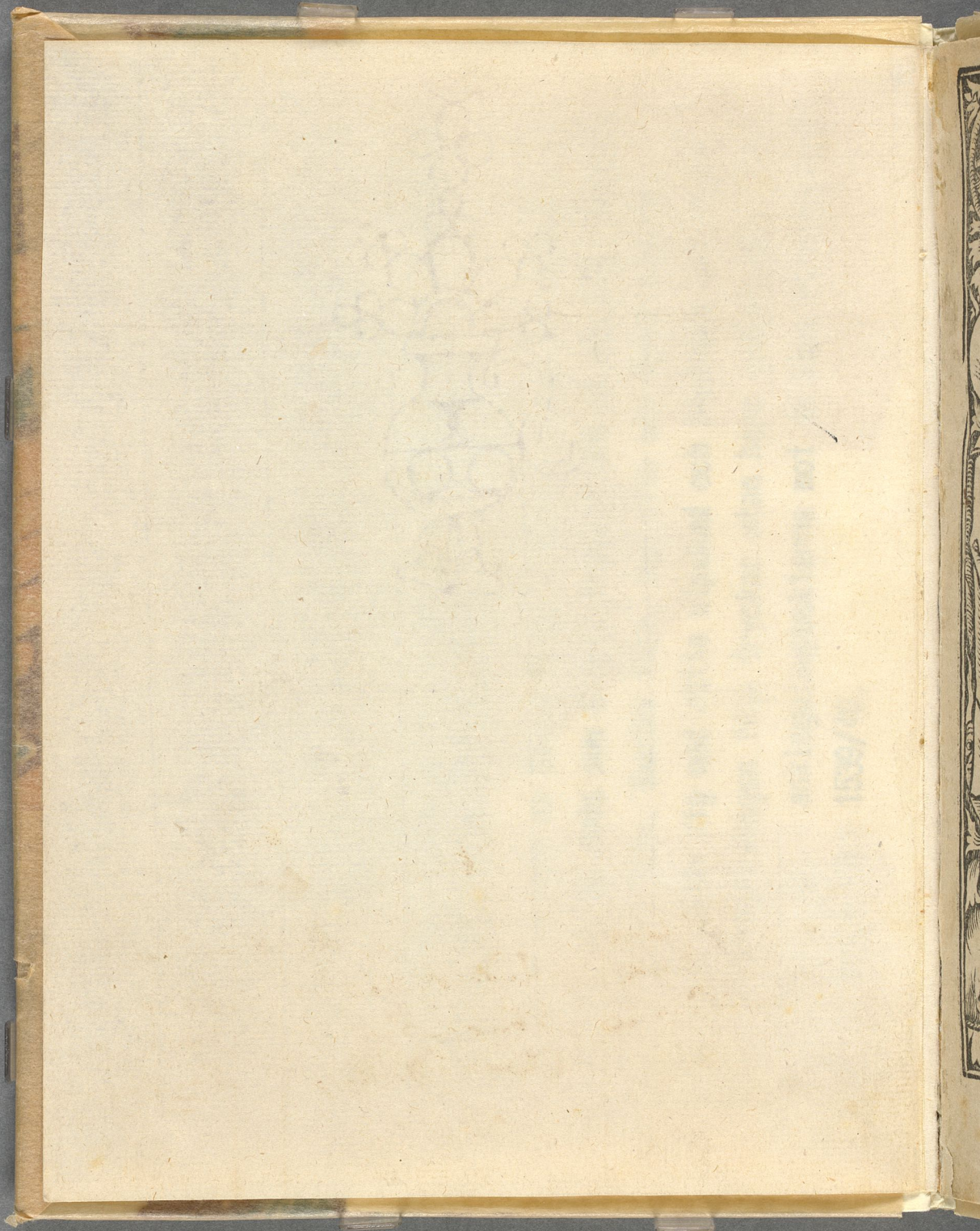

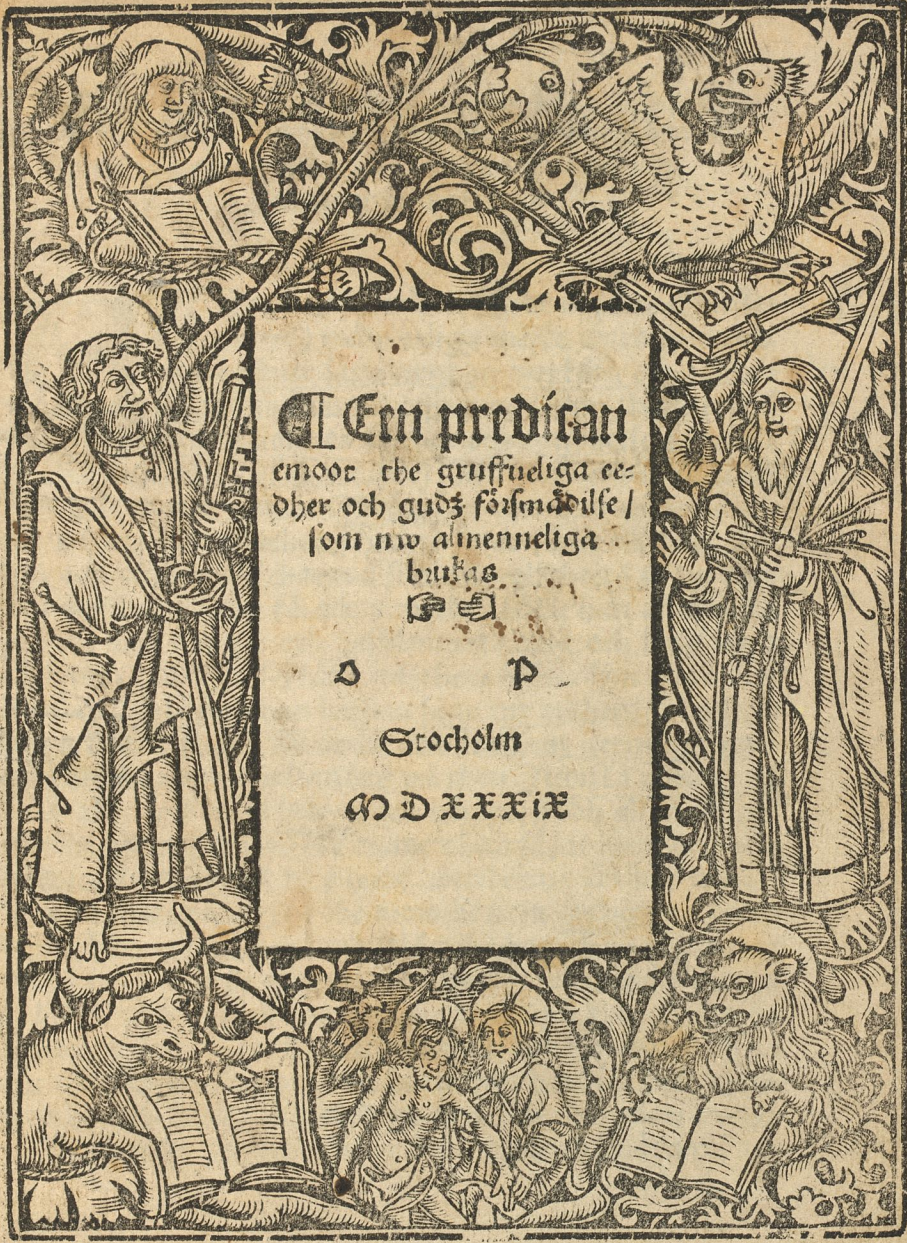
Een predican en z försmädelse,

som nu almennelice

Två predikningar av Olaus Petri, utkomna vid Gustav I:s kröning, är de enda som blifvit tryckta och på så sätt bevarats till eftervärlden. Gustav Vasas, som ofta och gärna använde kraftord, kände sig med rätta utpekad och bestämde att ingenting i fortsättningen fick tryckas utan hans godkännande. Predikan finns med i anklagelsepunkterna mot de båda reformatorerna vid årsskiftet 1539/40.

I Em predican
 emoor the gruffueliga ce-
 dher och gudz fösmådulle /
 som nu almenneliga
 bukås.

D P

Stocholm

M D XXXIX

Textus

Jacob. 5. 12.

Öfvers allting, mina bröder säörin iell, gånk
vädj ginnat, eller vädj jouden, eller någon annan G. d.
man edon ord pål man ia, ia. Väj, väj. på fet i iell
Pölan falla iäfi plögintovi

Mat-5.

7
che
de
saga
och
kas
han
plä
all a
acca
han
och
Vä
eil n
lyck
Tw
de i
war
re/e
alm
een
som
pödi

En predican emoot the gruff

ueliga eedher och gudz förömmilse / som nu
almenneliga brukas

Aff thet som i fortiden skeede är (kere Christes
lige wener) må clarliga merkt warda / at thet
gud haffuer latit noghon merkelig och skades
lig plågo komma ossuer weildena / haffuer hā
ther til aff menniskionnes synder och ogudacciga wesen-
de / swārliga förörsakat wordet / Han haffuer ock så sielff
sagt genom sin tienare Mosen / at thet han worde årat
och pñsac / fructat och aff hallen / thet skulle all ring löcz
kas och trñffuas / och wara frid och roligheet / Men thet
han och hans bwd föractat worde / skulle han allahanda
plågo / med hunger och pestilenzier / ödlig och træg / med
all annor bedröffuilse / låta gå them össuer som honö för-
actade / Och såsom han haffuer sagt m̄ ordhen / så haffuer
han ock latit forstå sin wilia och sinne m̄ gerningar /
och thet är nogh merktandes på then Judiska almogan /
Når the woro gudi lydige och hörige / stodh all ring wel
til med them / och han förfogade them så / at thet war icke
lyckosamligare folck til i heela werldenne ån the woro /
Twert emoot igen / cā the woro honom olydige och tred
de ifrå hans lagh och bwd / plågade han them så / at thet
war (endeels) icke armare folck vnder solenne ån the wo
re / Så haffuer gud förclarat sin wilia / på then Judiska
almogan / at all folck i werldenne mågha thet aff haffua
een rectilse / och låra besinna huru han handlar med them
som honom lydige eller olydige åre / Och thet man nogot
widhare wille tala om thetta årende / hwad swāra plågos

Propositio
Deus non punit hōs
nisi p̄ peccata

Exempl. Iudei

Exempl.

A 9

*diluuim.**Sodom, gom.**egyptü.**Romani &c.**repetitio p[ro]p[ter].**experientiam
allegat.**Ergo**Nulum dubium
quin supplicium
p[ro] forib[us].**maxima plaga**aut**extremum iudicium.*

gud haffuer allcnd komma latit offuer werlden / skulle off
 icke saccas eyempel / Moses scriffuar at cå tyrånij och
 myktie annat ondt / begynce så offuerhandena i werlden
 ne / låt gud gå flodena offuer henne / och förderffuade
 hēne så at cher bliffuo icke meer än octa menniskior igen /
Låt the fem städer Sodom / Gomorra och the andie / bez
 gynce obequemliga sticka sich i obyskheet / låt gud siwnta
 them nidh i affgrunden / Tå the Egyptier så obarmherz
 teliga handlade med then Judeiska almogan / låt gud gå
 them monga plågor offuer / och på the sdzsta födringte
 them i thet rödha haffuet / Så bleeff oct thet Romer ka
keysaredömer plågar och förderffuat / aff Göcher / Wen
der och annor frēmande folck / för thet stora offuermold och
förfölielse skul / som thet vchi täct och offra skeedt war på
 the Christna epter som i förtyden een full mening waric
 haffuer / Och hwad görs behooff draga her mong even
pel in / epter thet är allom kunnigt nogh / at gud plågar
straffa werlden med mongahanda plågor för synden
skul ? Ja / aff forfarenhetēne haffuer man chz nogh lärde /
 at cher noghro grossua och swåra synder vptōma / cher
moste fōlia stora plågor epter / Och iw stōre synd / iw stōre
re plåga.

Therefore är ock nw intic twiflandes / at iw nogor drå
pelig plåga moste wara för handene / epter som werlden
nes wesende kreffuer thet nw är / med mera argheet och
ondsko än vpretnas kan / befynneliga med the swåra ee
dher och gudz fōsmådillse som nw stōre är än nogon tād
tilfōrenne waric haffuer / thet hwar och en betēna moste /
Tv kan thet ock icke lenge så wara med mindre at nogor
stort och gråseligit straff moste snarlige fōlia her epter /
 Thet är nogh troendes / ia wisseliga intic twiflandes /
 at thet ytersta och stōrsta straffet som är gudz strenga

boom moſte nw tilſtunda/ Och än rå ingen ſå oförſton-
dig är/ac han iw beſinna kan ac ſådana laſter och gräſe-
lig gudz föſmådille böör ſtraffat warda/ Så ſyntes doch
ſkola behöffnas ac något worde grundeliga föregiſſuic
om ſådana eedhande och ſweriande ſom nw j almēnlig
brötkommer är/ac man thet med (aff gudz nåde) mor-
te föſſtreckia noghria här ifrå/om ſå mögeligit kunde wa-
ra / och gudz laſter och föſmådille morre noget mindre
warda .

Och ſkal man föriſt beſinna/ac ſådana eedhande/ ſwer-
iande och blotande / är een ſynd ſom icke bediffues på
nogot creatur/ſom meſt med alla andia ſynder ſkeer/ vrā
emoot / eller vppå ſieffua ſkaparen / Forry / med andia
ſynder haſſuer thet ſich ſå/ac een mēnſkia förbyrter ſich
thet med på nogot creatur/ ſåſom thet ſkeer med / hoor/
mordh/bakdancan/offnerwold / girigheet/fråſkerij/dunke-
rij/hogmodh/ awund/ ilwilia/tiwiffij / vppoor / twediegt
och annat ſådana/Wen m3 the eedher ſom ſå almēneliga
brukas / förbyrter mēnſkian ſich på gud ſieffuan ſom
ſkaparen är /huilke iw ſå openbart är ac thet ingen nekā
kan/ Iw moſte man ock thet bekenna / ac iw högge och
edlare itt ting är / och iw mera een mēnſkia böör haſſ-
ua thet för ögon/iw mera kan hon ſich thet emoot förbyr-
ta/Så kan en mera förbyrta ſich på ſin fader och moder j
lika gerning/än på en frēmande/reknas ock ſå then ſynd
högge ſom ſkeer på itt heligt ting/än then ſom ſkeer på itt
oheligt/Så moſte ock then ſynd/genom huilken man för-
byrter ſich på ſieffua ſkaparen reknas högge / än then
thet man förbyrter ſich på creaturet/ Ja/ ſå ſom ſkaparen
går wāde offner creaturet / och ſå ſom han myktie me-
ra böör j wārdning hallas än noget creatur / ſå reknas
ock then ſynd högge/ med huilken man förbyrter ſich på ho

quam/ſed nove-
rint contemptum Ph
puniri debere
utile tamen
fuerit hac de re
conſiderari.

juramenta ſunt
peccata non in cre-
aturam ſed creatore

atq; qui excellit
res, eo conſpectu
periculofiorue offenſio

peccatum in cre-
aturam max

quo maius peccatum
eo maius supplicium.

At iuramenta

Ergo

Hodie scipius quam
olim peierant

ergo
mundi periculum
magis.

Forma jur:

nom/ Och än rå ther är een stoor synd at föismåda eller last
ta nogot gudz creatur / Så är doch then synd ofeyeliga
störe ther gud sielf föismådhat warder / Och iw störe
broct/ iw störe straff bör ther epter fölia / ingen skal heller
kunna ther neka/ at sådana grufliga eedher som nw bus
kas/åre iw gudz openbara laster och föismådilse/ som mars
hår epter bewisa wil/ Therfore wil rå fölia her aff at in
gen synd kressuer så storr straff som then ther bediffues
på gud/ther han med lastat och föismådat warder/ Wof
te man ock ther bekenna/at sådana gudz föismådilse nw
mera bukat och bediffuit warder än nogon tjd tilforens
ne skeede är /och moste så wisseliga fölia här aff /at werls
dē nw står i störe fara och til störe straff förplicitat än hon
nogon tjd tilforenne waric haffuer / som man här epter
ytterligare hörandes warder/ Och nw wilie wij tilsee huz
ru saken haffuer sich med cesse eedher och blotande
Eedherne plåga widh thetta settet gemeenliga bukas/
Gudz dödh/ Gudz dyra fem ynder / Wors herres hanz
da dödh och pina / Gudz blodh och lungor / Och oralig
mong annor sett som allom (ther gud better) alt fömyktic
kunnoget är/ Och är then nw betzste mannen som på fins
na kan nogot nytt sett til at sweria / med fliskande/ spec
tiande och packande / Ja/man haffuer nw största bekym
ret ther före/ at man icke kan finna södana ord til sweria
så illa med/ som man gerna giorde / Wilien saccas icke
til at sweria widh werre sett än nw skeer / men ordhen
= factas/ Och är ther nw med eedher så almēneligit wordet/
at ther sweria nw både lechte och lårde/höge och låge/vn
ge och gamle/Score och små/ Nå swår ock så wel gladh
som wredh/ så wel i snact som alffuar/ Så wel vcan nödh
som i nödh/och så wel ofant som sant/ Och summa sum
marum/ Wan är med eedher nw så longt kommen/at man

plat intic accat hward man swår/och kunnna eedher aldng
 mera föraccade warda/ån the nw föraccade äre/ ia /werls
 den är i thetta stycket wel på thet högsta kōmen/ och kan
 snart icke högre komma/ Ty wil thet ock (vran twiffuel)
 snart slå til en enda mzhēne / Non är iw mzh esse gruffue
 liga eedher så instighen lika som hon hade mist både wite
 och sinne/och wore placc rasande och galen worden / Een
 mēniskia kan iw aldng werre warda/ån at hon setter sich
 så twert och skenbärliga emoot sin gud och skapare / som
 nw almenneliga skeer / försinäder och bespottar lika som in
 gen gud wore til / Eller ock lika som han ingen mact hade
 sådana wedergōria / Men hon moste likauel snarlīga for
 nimmar/med sin ewiga skada och förderff/at gud är til /
 som sådana straffa kan/ ia/ giffue gud at thet morre snar
 liga skee / Amen/ Amen

*Quomodo Deus
 iuramentij offendi.*

Tw wilie wij ock komma til retta grunden/och beseer
 huru gud warder her vtinan förōinat/ Dan hassuer strēs
 geliga budic och befalet/at hans heliga namn icke skal få
 fengeligas brukas / Och hassuer lagde thet sådana wite
 widh at then som misbrukar hans namn/ han skal icke
 ofskyldig wara/thet är / Dan skal warda straffat thet forel
 äff witec som han legger här til kan nogh merke warda/
 at han icke wil låta thet wara i misbruk / ia / the äre oz
 taliga monge/som thet fornummer hassua och ån fornim
 ma aff straffet/ at han förōinat warder thet thet brukas
 såfengeligas / ån rå sådana intic accat warder / Gudz
 namn är edlare och mera äro werde/ån at thet skulle
 brukas såfengeligas / Och ån rå menniskian är sin gud oc
 skapare så ogōnstig/at hon misbrukar och försinäder hās
 namn/ Så haller han doch thet sielff i sådana äro och
 wōrdning/ at han later gå thet straff epter / hwiltic the
 wel fornumma skole som thet bespotta / Och all then tid

”
 ”
 ”
 ”
 ”
 ”

menniskan icke wil ära och wörda thet som henne böz / v
 ran wanhedrar thet och bespottar / Så later rå gud gå
 straffet offuer hēne/och såna straff är hans helgo namn-
 ne til prīs / Tu kan iw ingen thet neka/at thet iw mis-
 brukas / cher mā så wid hwart ord swär om gudz vnder/
 dödh/ och annat sådana / Ty thet skeer iw icke honom til
 äro och prīs som thet borde vara / Therfore misbrukas
 rå hans namn emoot hans bwd och befälning / Wen
 thet kan han icke lādha/ vran later gå cher grafeligie straff
 epter/ både här och i andro werld/ia / så straffar gud här
 öffuer / at the skola icke rosa thet aff / som honom förör-
 nat haffua

nemo regere potest qn
 & iuramenta illius
 in unum affronit Pl.

sd

Fateri oportet no. 11.
 men Pl. nō solum
 affum in vāculū p
 iuramenta, sed in sup
 blyphemari.
 amplif.

non hūmānū inuē-
 tum

sd Diabol.

à Minori.

Så moſte man ock bekenna at gudz helga werdiga namn
 warder icke aleenest så fengeliga brukat med sådana
 swerjande och blotande huilke noqh ondt wore/vran
 gud warder ock thet m̄ lastar och förtinādhat/ ia/bespor-
 tar och begabbat v̄ j ögonen/ Ther doch så myktic wer-
 re är/at argare misgerming aff menniskione/ ia / aff no-
 ghoc creatur/icke skee kan / Man mā nw offuerwāga alle
the synder och misgermingar/ som menniskione nogon tjd
kan mögeligit vara til at beduffua/ Så finner man doch
 aldug nogon argare synd än sådana gudz hādilse och bez-
 spottilse är / ia een sådana misgerming är thenna hādils-
 sen / at the icke kan mögeligit vara at noghon mēniskia
 skulle kunna sådana påfinna / Een dieffuuls påfund är
chet/icke haffuer han heller warit en ringa dieffuul sons
sådana vpfan/ vran then argeste som nidarst i heluertes
affgrund är / haffuer släkt hādilse och gudz bespottelse vps
funnet emoot sin gud och skapare / Warder nw gud så
förtōmat cher offuer/at hans namn warder aleenest så
fengeliga brukat /och han icke later thet ostraffat bliffua/
Duru myktic meer skulle han rå thet offuer förtōmat war
 dal

dal
 hād
 förl
 kan
 epel
 C
 ston
 icke
 och
 wor
 wil
 ke f
 öns
 dödh
 han
 äre
 Th
 man
 och
 nist
 war
 bir
 ca r
 pind
 ann
 Ty
 swed
 han
 ban
 med
 förl
 Antic

da/at han så gruffueliga genom samma sicc nämpn för
hådat / bespottat och begabbat war der ? ja / såsom här är
största misgerningen / så är här ock största förömmelsen / thz
kan oss aldrig sela / Therfore moeste här ock största straffet
epretfolia .

Man kan ock icke läcceliga tro / at noghor skal så oför-
stondig och skamlöds wara / som thet neka wille / at gudh
icke skulle förhådat och bespottat warda med sådana cedher
och swerjande som man nu om calar / **Doch hwar** noghor
wore så plump och oförstondig at han thet neka wille / Så
wil man thet rå ock bewisa med sådana skäl / at thet iw icke
skal kunna nekast / **Först** / när man swär och bannast /
önskandes och bidhiandes / at wor herres Jesu Christi
dödh / Hans vnder / Hans lungor / Hans blodh och annor
hans ledhamoot / skola förbanna then eller then / som wij
äre wredhe vppå / och haffue noghor vrestondandes med /
Thet är iw försmådha Jesum Christum gudz son / **Ty**
man moeste iw thz bekenna / at han haffuer tagit mandom /
och är så är och vndat / blodhug och dödat worden / at me-
nistian skulle thet igenom welsignat och icke förbannat
warda / När wij nu önske och bidie och cendeels welleliga
binde i woro offuerdådigheet at thet skal komma wor näs-
ta til förbannilse som Christus gudz son med sinne bittera
pino och werk lidhit haffuer til welsignilse / Hwad är thet
annat än at bespotta och begabba honom vp i öghonen ?
Ty med släka cedher wille wij platt om intie göra all then
swedha och werk som Christus lidhit haffuer / ia / alt thet
han til welsignelse bedriffuit haffuer / wille wij göra til för-
bannelse / Din sådana icke är för smådha Christum Jesum
med hans harda dödh och pino / Så weet man icke hwad
försmådelse och bespottelse är + Testites ock när man swär
antingen med wredhe eller glådhskap epcer som almant til

*Obiectur. juramenti
Dum non in perfectum
dicitur.*

diluitur.

1.

11.

gå plåghar / Så är thet iwo en gudz föractilse och försmå-
delse / Ty Christi bittera dödh och pina / haffuer alt mera
kostat honom / än at the skulle så altid vara off redho / til
at banna och skemta med them så offra som off löster / När
wij nu rekne Christi dödh hans vnder / hans blodh / och
annat sådana / så ringa / at the jalla flectio skola off redho
wara / til at swäria med / til at bannas med / til at skemta
med / Och snarast sagde / til alt thet wij förhänder haffue /
III. Thet är iwo försmåda them / Christus förbödh högeliga at
man icke sweria skulle hwarken widh himmel eller iord / ia /
icke widh sct eeghic hoffuud / Och äre doch thenna ringen
incit reknandes emoot hans dyrbara dödh och pino / som
off moste doch til hwart ord redho vara / Thet må man
dusteliga seya / at thet ringasta creatur som gudh skapat
haffuer / är edlare och mera werdt / än at thet skulle så o-
nytteliga nämpnas och buktas / som nu skeer m3 wor her-
res dödh och vnder / Och än skulle thet icke vara en gudz
försmådelse och besportelse? Doch här görs icke behooff leg-
gia mong ord vppå / Thet är openbart nogh / hwar och
en som wett och skäl haffuer / moste thet bekenna / så-
som thet ock almenneliga bekent warder / at gud
warder lastat och försmådat / besportat och begabbat
genom sådana swäriande och edhande / Man bekenner at
thet är en gudz försmådelse / och likawel buktar man thet
widh hwart ord / så litte är nu gudh reknat för wor öghon .
Thet är icke gråfeligit och förfärligit ring med sådana
edher när thet rett bestinnat warder / När wij wredhe äre
swärie wij och blootes / lika som gud off noghot ondt gioide
hade / Gudh skal th3 vngella / at wij wredhe äre / Kunde wij
än på ingen byta woro wredhe och harm / så skal thet doch
skee på honom / Hwar wij ock gladhe äre / så skola rå hans
dödh blodh och vnder / wara wora lekfacar / thet wij sko-

repetitis

juramenta, confes-
sanibus uti refon-
da.

in ira nra

in gaudis

la haffua wdr skempe med / Så skal iw Christus gudz son
 altd warda aff oss bespottat och begabbat / Thet är then
 tack han haffuer aff oss för then welgerning han oss ther
 med bewijste / at han för wora skul swertades blodh / war
 stungen och sarghat / corssfest och dödhhat / Eller hwij bespor
 te wij så hans werdiga fem vnder och blodh ? Hulle wij
 them så ringa at the skulle icke bettre wara wård ? Och me
 ne wij at then dödh som han leedh war icke hard och bit
 ter nogh / mādhan wij honom så försmāde ? Eller rekne
 wij thet icke wara nogh / at han bleff bespottat och begab
 bat aff iudarne och them som honō hwdflengde och kofs
 feste / med mindze wij skole ock hielpa til med ? Ja / wij gö
 re thz ewsende dobbelt meer / Forry the giorde thz en gong /
 men wij göre thet hundrade gongor i en tima / Iw moste
 wij iw thet bekenna / at Christus wor gudh och återlösare
 kunde icke större kerleck bewijsa oss / än han giorde med sin
 dödh och pino / cher wij aldrig kunne til fyllest tacka honom
 för / Iw tacke wij icke aleenast honom intic för så dräpeliz
 ga welgerningar / utan så iemmetliga bespotte och begab
 be / Ja / rett then samma döden som han ledh / icke för sina
 skul / utan för wora skul / then bespotte wij + Then samma
 blodhen som han för wora skul vrgödt / och the vnderna
 han fick för woro skul / begabbe wij + Försmāda och bespor
 ta ena menniskio såsom wij bespotte gudh / cher antingen rå
 dhes wij föze / at oss skal noghor ondt wedersaras ther fore /
 eller ock wij skemmes ther widh / Men bespotta wor gudh
 och skapare ther hwartē rådhes eller skemmes wij fore / Cre
 aturen skoone wij än noghor / men skaparen skoone wij alz
 intet / Wij hwarken rådhes eller skemmes ther widh at bes
 spotta och begabba honom / Hans dybara dödh / blodh
 och vnder / är så högt reknandes / at them aldrig borde
 nämpnas utan thet skedde med alsom största wördning och

Id sunt illa gratia

*fateris reportet
 Christum suū morte
 nō d. loquiss*

*non solum non agi
 mus / gratia sed*

*hōem contemere
 uocemur*

Deum non !

Taxamus Iudeos.

Sed nos peiores

7 Chiani diuini.

DEUS iocanti dicit.

tu qd dicitur 15

*exaggeratio .
obf. hint.*

gudz fructan / Men sådana actar man intie vran
 wij försnåde och bespötte så som wij hade mist sinnet / och
 wore plate rasande och galne wordne / hwilke ock fögho
 bettere år / Man ropar fast offuer iudarna som bespöttade
 wor herra Jesum Chēm och läre kōssesta honō / Och wij
 göre thet doch myktie werre än the thi giorde / Forry the giord
 de thet aff oförstondigheet / cher fore badh ock Chistus för
 them och sade at the wiste icke hward the giorde Paulus sa-
 de tesslikes / at om the hade kēde honom aldrigh hade the
 kōssest herligherennes herra / Men wij wille haffua namn
 aff honom och heta Chistne / och betenne honom för wor
 gud och återlösare / och likawel med samma munnen / och
 i samma ordet som wij kalle honom gudh och herra / tā be-
 spötte och försnåde wij honom / Hwilke wij icke göre aff oz
 förstondigheet / utan aff rett argheet och offuerdådigheet /
 Och thet en så swår Gudz dödh / Wor herres blod och sem
 vnder / må gudh wel swara honom igen / som ock wisseliz
 ga skeer / och seya / Om iach år tin gudh och herre som tu se
 gher / tā bewisat tu rich emoot tin herra och tin gud som
 en förådhare / En from tienare hörer icke gerna thet vppå
 at hans herre warder föratalat / Men tu bespöttat tin gud
 och herra / Så plåga förådare göra / och icke tro tienare ez
 moot thetes herra / Thet år itt gråseligie och försårligie
 ring med tesse eedher / thet man så föracteliga och offuerdå-
 deliga swår och bannas / Och thet kan aldrigh annars wa-
 ra / än at the som så göra / moste vara besatte med dieffuu-
 len och höra honom til bådhe med luff och siel / Huru skulle
 thet annars vara mögdigie / at en arm mulsäct skulle så
 full vara med ondskō och argheet / at han sin gudh och
 skapare / i otrengdo måle / så iemmerliga och bitterliga för-
 småda / lasta och bespöta skulle ?

Och såsom man nu höide haffuer at thenne bespottare
 äre werre än the word som Chustum lekamliga krossfeste
 och begabbade / Si äre the ock werre än heedingane
 som med theres affguderij och änat meer försmädde theres
 gud och skapare / cy thet skeedde ock störste parten aff oför-
 stöndigheet / och the gingo wille i mödret ey wetandes
 hwad the gjorde / all then tid then sanne gudz kundskap
 och euangelium war thm icke openbart / Men tesse bespot-
tare weta thet clarliga nogh at the förtöna gud och för-
smäda honom / Teslikes moeste man ock thet bekenna när
 man säningena bekenna wil at vnder påuans regemen-
 te / som j en tid long warit haffuer j andeliga saker / haff-
 uer gud j mong stycke försmädac wordet / som nu wore
 fölongt vpretna / Doch är thz ock alc mest skeedt aff oför-
 stöndigheet / Forry / the som thet försmädde gud / wiste ic-
 ke at theres gernig war een gudz försmädilse utan meent-
 te heller at thet hade warit een gudz dienst / Therefore är
 then försmädilse som doch är gruffuelig nogh / mindre och
 kan snararen tilgiffuin warda / än then offuerdådiga för-
 smädilsen / som skeer med the eedher nu brukade warda /
 Forry thet en faller j noghon gudz försmädilse aff oförstör-
 digheet / så haffuer hon noghon wisege / Såsom mz Pau-
 lo skeedde / thet owerandes bleeff gudz försmädare / och
 honom widerfooris nådh / cy han gjorde thet aff oförstör-
 digheet / Men tesse försmädare äre ingen nådh werde / v-
tan såsom the haffua största syndena så äre the ock stör-
sta straffer werde

peiores ethnici

Thet är iw icke vnder at een mēnistia kan försee sich aff
 oförstödigheet och falla så j nogon synd eller gudz försmä-
 dilse owerandes / Men thet är itt gräseligic ting at såda-
 na ondzska och argheet skal künna funnen warda j nogor
 gudz creatur / thet sådana offuerdådig och oförskend för-

non mirum si ha-
mo ignorans peus
sed dolendum in-
ueniri creaturam
de industria de fa-
ciat.

smådille skal affkomma / Hwad wilia the nw swara här
 til som seya at thet icke skulle vara mögeligit / at werlden
 skulle kunna så fara wil som vnder påuans regemente
 skeedr är / all then tjd man seer thet almenneliga skee som
 otroligare hade warit ? Kunde nw werlden affberäddo
 modhe med seendes ögon / aff rätta öffuerdådighet falla
 i sådana greselig gudz försmådille / Hwij skulle hon rå ock
 icke kunna oförwarandes och owerandes falla i noghon
 gudz försmådille ? Hoo skulle thet haffua croodt för tw-
 sende år sedan at Christic foelt skulle sich så förwerra och
 falla i sådana gräselig och openbara gudz laster / som nw
 skeedr är ? Ja / thenna gudz laster är större än noghon tüz-
 ga til fyllest vtrryckia kan / och likauel butas sådana almē-
 neliga i Christehetene / Så vndre nw ingen thet vppå / at
 Chustenheten är oförwarandes tömen i gudz försmådille
 vnder påuans regemente / medan sådana gudz laster opē-
 barliga skeer / Och thet är icke nw vnder at Turcar och
 heednigar försmåda Christii / all then tjd the som Christ-
 ne äre och hans egit folck vara skulle sådana göra / For-
 dom dags skedde Christo sådana ära iblåd Christic foelt /
 at föra än the wille med minsta ord tala eller göra nogor
 emoot honom / som them rå offra budic och befalet wart
 aff the hedningar som regementic hade / föra gingo the
 vnder allahanda pänno och förfölielse / ia / mong hundrade
 twsend worde thet offuer iemmerliga ihelslagne / at the ic-
 ke wille tala eller göra nogor som kunde finnas vara es-
 moot Christum / Men nw haffuer Chustenheten fått icke
 annat wesende / Christus är nw så föractelig worden at
 mä wel töss försweria / bespotta och begabba honō / hun-
 drade gongor for en småpening skul / ia på honom flecke
 wj wor harm / och han skal thet vngella at wj wrede äre /
 Hans harda dödh och pänna skal vara wort spel och aff-

*juramenta sunt
 peccata majora
 uerbis*

*non mirum qd
 turci blasphemant
 mont Christum.
 Cum christiani
 olim*

hodie

tönsriack / och likawel wole wij heta Christic folck / ia hos
 thē wille seya at wij icke wore Christne / wij skulle stoliga för
 törnas ther öffuer och wel sweria twsfende gonger / om wor
 herres harda och bittra dödh / vnder och blod / at wij
 wore Christne / Ty wij küne nro hwartē seya Tley ellē Ja /
 med mindre sådana eedher skole wara ther med / Ena såda
 na openbarliga förwandling ifrå thet goda til thz onda /
 seer man j Christenhetene skedda wara / och än förundrar
 man ther uppå / huru thet skulle mögeligit wara / at hon
 skulle oförwarande kunna komma j wilfarilse? Tley / thet
 är vndriande / at thet heliga folkic som fordom dags reknas
 de Chustum så högt / at thet war redebogit lüdha all bes
 dröffuilse / och gå j döden for hans skul / haffuer nro fått
 icke sådana niderfall / at thet så tēmerliga föraccar / bespot
 tar och begabbar honom / Hwarest är nro then heligheten
 som Christic folck j fortiden hade? Ther föra war een al
 mēnelig gudz åra och prijs / är nro föractilse och försmädilse
 vptommen

Och hwad skal man seya här om? Här recker hwarken
 ord eller förstond til / at så handla här vtinan som saken
 kräffuer / Soch tw dråpelig ting må man här merkia / Wē
 nisktionnes stüffua ondsko / och gudz obegripliga och longz
 modiga godheet och colamodh / Wēnisstian bespottar och
 begabbar / reeter och opweckier och så myktic henne mögelit
 gic är / trågar / nödgar och trugar gud til hemd och wrede /
 med så mong hundrade twsfende eedher jen tjma / och vtā
 alc återhåld / Wēn han lüdher och vndriager med henne /
 och låter beslöda sice colamodh och longmodigheet at han
 icke förhastig är til at straffa / ia / så som han är gud j mac
 tenne och wäsdomen och haffuer j all ting öffuergongen /
 Så är han ock gud j colamodhet och godherenne / och lå
 ter påskina / at hans godheet och colamodh är större än

ineffabile scelus

duo tm. notari

possunt:

hominij malitia

Dei bonitas ac pati-

entia

igin

alla mēniskioris ondskā och argheet negon tjd wara kan/
 Och än tā gud så colamodig är/ Så gör doch menniskian
 med sinne ondsko sicc ther til/ seckar och kempar vran å-
 rerwendo emoot hans colamodh/ia/iw colamedigare han
 är / och iw lenger han fördriöyer med straffet/ loctar och
 förmanar til bettring/iw argare bliffuer hon/ Så ac hon
 (epter ther fördriöyes med straffet) plac södractar honom på
 thet sidssta/och handlar så frät lika som ingen gud wore
 til / Och thet seer man nw opēbarliga sicc med tesse bespot-
 tare som j wor tjd äre/huilke ther sweria och blotas / ia/
 ropa vp j himmelen med theres eedhet/när the ingen an-
 nan haffua som the kunna bannas med/ The tråga och
 mana gud til hemd/bespotta och begabba honom så frät
 vran all reddoga lika som the hade breff och insigil ther
 vppå och wore ther vranan aldeles forwissade och forfäs-
 krade/ac han ingen mact hade til at straffa ther öffuer/
 ia/ thet är vndiande nogh och hoo kan til fyllest vndia tē
 vppå/ at sådana argheet och ondskā/ skulle nogon tjd
 kunna vpsinnas/som nw almenneliga buktas med sådana
 försmädilse? Och ee lidher och vndiager gud/ haffuer col-
 lamodh och loctar ther med til bettring/ Men hans loc-
 kande sicer förgiffues/ ty man actar honom plac intic/
 Och lyccas så ther mz at såsom gud är vnderligen j alla
 sina gernigar/så är han ock vnderligen j sicc stora och o-
 begripliga colamodh/Han lidher och vndiager så mz them
 som honö försmäda och begabba / lika som han thet intic
 accrade eller förnotte at straffa/ Och offuer sådana hans
 colamodh oc lögmödigheet/haffua monge merkelige män
 j gamla testamentic sich storliga förvndiat/ Och haffua för-
 then skul tjd och offra ropat til honom med theres alwar-
 liga och innerliga böner / bidhiandes at han vpwaka skul-
 te / och icket så lenge lidha then försmädelse och orett som tā
 skedde /

skeedde / vran straffa och wedergöra thet / som thet borde /
 Sådana böner finnaa noogh i könning Davids psalmez
 book / Men gudz colamodh går öffuer alt / som nw sagt är /
 ja / hwarest skulle man finna ena menniskio eller ock nogot
 annat creatur som mact hade til at straffa / thet sådana för
 smädelse wille ljdha en rüma / som gud / så mong åar lidit
 haffuer och än ljdher ? Ney man finner then intit / vran
 gudh går öffuer all ring med sitt colamodh / Men thet skal
 man doch besinna / at såsom han är gudh i colamodhet /
 Så är han ock gud i retwifone och straffet / och häs retwif
 sa och straff går ock reslites öffuer all ring / Så at när thz
 rå kommer thet til / och hans obegripeliga retwifsa så träff
 uer / at han straffa skal / rå bliffuer straffet större än nogon
 menniskia / ja / än noghor creatur besinna kan / så at hans
 gudhdomeliga retwifsa skal ock i straffet beskodat warda /
 Doch man må tala om gudz straff och strenga retwifse så
 myktic man wil / thet warder likawel intit accat / Ty man
 haffuer tw stycke thet emoot som man hugswalar sich med /
 Thet ena heter Föractilse / thet andia Ötroheet / thet är /
 man föractar gudh med sitt straff / ey trooz man heller no-
 ghor sådana straff wara för handen / Thet fore är man
 lika gladh ee hwad som om sådana straff talat eller icke ta-
 lat warder / ty man raghet sich thet intit aff

Men gudh warder doch i sin rüd kommandes / och iw
 länger han fördroyer med straffet / iw hardare bliffuer thz /
 rå thz kommer / Rå warder man wel fönimandes hwad
 wor föractilse och ötroheet warder oss båtande / Man seer
 doch hwad han altjüd i förtydhen giordt haffuer / besynnerli
 ga med then iemmeliga plåghonne som war med Tice
 stodh / och the städher Sodom och Gomorra / Thet wordo
 the synder så hårdeliga straffada / som intit reknandes äre
 emoot then gudz förhädelse som nw almenneliga skeer /

C

degen

Straffade uw gudh så hårdeliga the menniskior / som es
moet hans wilia förbytra sich på creaturen / Huru mykt
meer / och hårdare skal han ther offuer straffa / at man så
offuerdådeliga förbyter sich på honom sielssuom som skapa
ren är? ja / thz är nogh troendes / at the gruffuelige eeder
och gudz förhädelse som nw skee / icke äre werda noghot ri-
meligit straff / ther menniskian moete lära besinna sich ve-
aff / falla så til gudh och bettra sich / vran the äro werda
thz yttersta och största straffet ther ingen bettring kan epters
fölia / vran itt ewigt wee / ja / werlden är nw så ond och
argh worden / och så diwpt instighen med gudz försinädelse
/ at hon icke står til borandes med noghot rimeligit och
måteligit straff / Therfore moete rå thz straffet komma sons
platt gör en enda med henne / Sådana är nw hennes onda
wesende / at om dieffuulen haffuer noghon tjd warit lööf /
så är han nw wisseliga lööf och regerar henne epters
sitt eez
get sinne / Han founerker wel at then ytterste daghen fast
tilstundar / ther honom skal hans regemente förtagit war-
da / Ty buktar han sich nw så / at man skal weta seya ther
aff / at han här warit haffuer / ja / man må ther ock wiss
seya / at han nw regerar / och är hans regemente icke annat
vran een openbara gudz laster och försinädelse / Han haff-
uer j noghor hundrade år förde Christenherena j monga
handa wilfarelse / vnder påuans regemente / Men loffuat
ware gudh / ther helga Euangelium haffuer fast nider slager
och än nw dagliga meer och meer nider slår hans falska be-
drägerü som han ther vprettat hade / Men med tesse gruff-
ueliga och förbannade eedher haffuer han så sått offuer-
handena / at nogh befructande är / at man med predikan
föggho vthretta skal / Ty här wil ingen straffat warda /
ja / the ther halla sich för godha ther til at the skulle straffa-
de warda / äre the samme som tessa eedher och förhädelse

mest öffua och brukta / och äre dieffuulens eegne wördne /
 the wilia ock så bliffua / Ther fore wil thet wara platz nogh
 ja / endeels omögeligit / at nw slå dieffuulen nidh med pre-
 dikan / Wan haffuer så monga tro tienare i werldenne som
 hans regemence forswara wilia / at man skal fögho kunna
 skaffa / Soch moeste man göra thet til så myctic mögeligit
 kan wara / och icke så aldeles tilstedia honom sitt friya rez-
 gemence / som honom sielffuom löster / på thet man iw noz-
 gon moete redda vrass hans gräseliga wold och tyrannij

Offuerheeten som gudz tienare ~~är~~ och bäär swerdet /
 skulle tagha chenna sakena alwarliga före / och hardeliga
 nessza och straffa offuer sådana gräseliga eedher och gudz
 hädelse / För ty hennes embete kräffuer thet / epter thet
 gudh haffuer for then skul sticcat offuerherena / och giff
 ut henne stora mact / at hon skal fösoordra hans äro och
 prijs / och affweria och förhindra thet honom är emoot /
 Then som offuerherena haffuer skal thet ock besinna at ho-
 nom är icke swärdet förgäffues befatat / Så skal han ock
 stå thet gudhi til swars före huru han sådana mact och
 welle förestådt haffuer / Om han haffuer sökt gudz äro thet
 med / och niderslaghet hans wanheeder som honom boorde
 eller ey / Tw epter thz at gudi skeer största wanheedren och
 försmädelsen med tffe gräseliga eedher / Ther fore bör ock
 offuerherenne haffua här största accena vppå / och mz allo
 flit och mact winleggja sich thet om / at sådana gudz förs-
 römelse moete til baka bliffua så framt hon wil göra sitt em-
 bete fyllest och stå wel med honom som befallningena vrgiff
 ut haffuer / Tw moeste man iw thet bekenna / at the som så
 försmåda sin gudh och sin skapare / äre stoor straff werde-
 ja / thet bör hwar och en tilhielpa at sådana tilböligen
 straffat worde / på thz then ene med then andia icke skulle
 bliffua deelactig i straffet som gud pläggher låta koma the

Supplicio digni

epter / Och än rå / Slika saker icke äre i wore Swenska lagh
 böcker insatte / huru the straffas skulle / Så är doch saken i
 sich sielff wel så högh at ther om borde noghor berördt war
 ra / Men rå lagboken giordes wore sådana eedher intic så
 mytit i brukning / ty bleff ther om intic insatt / Men nu
 epter sådana gråseligit misbuuck vptommer år / bõr offuer
 herene mzlagh och budh / straff och nåffze / chz förhindia och
 niderleggia / Thiesföre gaff ock gudh then judeska almo
 gen sådana lagh / at then ther försädde hans heliga näpn
 han skulle aff then meniga man steenat warda / Dwar
 man skulle steena honom / och låta ther med bemertia at
 ther war allom enoot / at gudz werdiga namn skulle i
 bland them försädhat warda / Teslikes haffua ock monge
 Christne hertar och förfstar låtit hardeliga straffa offuer så
 dana misgernigar / Kaysar Justinianus låät straffa them
 med halsen som swore och försmedde noghor gudz ledha
 moot / Och sådana lagh gaff han vch En konning i Fran
 karike Philippus widh namn / seyes haffua låtit dienkia
 them som med sådana försädelse beslagne wore / ja / then
 synden wore wel werd at straffas uz dödhen hwar så skee
 kunde / Man straffar wel the synder med dödhen som rin
 gare äre än thenna / Dwar man bekenner ther / at then
 som försädde sin herra och konning som är hans offuer
 heet / honom bõr dõd ther fore / Huru mytit meer bõr ho
 nom dõd ther offuer som sin gudh och skapare försädher /
 bespottar och begabbar / ja / han är icke werdh haffua lif
 uet som honom förhåder ther lifuet giffuit haffuer Ther
 fore låät ock gud ther vara liffsiaak när then judeska almo
 ghan / Men gudh betret / chenna misgerning är nu så
 almennelig worden / at om the skulle alle bliffua liflöse som
 henne buka / bliffue licit folk igen / Doch skal man ther we
 ta / at när wij så försädde gudz näpn / äre wij dõden werde

apud iudeos la-
 pidiis obruti sunt.

Simila:
 Blasphem: regem.

peccatum nimis vul
 gare.

Sicut in t. e. i. d. d.
 marci obnoxios fuit

i samma gerning / Och epter thet wij med timelig dödh icke straffas kunne / så wil rå then ewige döden falla oss tesse swärare / then wij icke vndfly kunne / vran wij göre boor och bettring

Och än rå tesse grusliga eedher nw så almēnelige word ne åre / at the icke som thet borde / straffas kunna / Så är doch icke offuerheten thet med vran skul / Denne bör iw på sicc emberes wegna / ja / widh en ewigh fördömilse til görendes / at göra thet nogot til / så mytic mögeligit kan wara / och icke låta så hwar man / höga och låga / vnga och gamla / försmåda sin gud och skapare frjtt vran alle straff / lika som thet wore intic illa giordt / Hwar saken worde alwarliga företaghen m3 nogot bequēmligit straff / så skulle thet iw nogot skaffa / Och moste offuerheten stelff leggia sådana eedher vcaff annars warder hon i chenna saak fögo skaffandes / Wan låås i historierne at S. Ludouic som nogot mindre än tryhundrade åår sedan / war konning i Frankrike / plågade låta brenna them på mūnen med itt heett iern som försmådde gud3 namn / Och eu tijd begaff thet sich / thet han hade med samma sicc latic straffa en borgare i Paris / at the bleeff store knorr om / Rå sade han / at hwar han kunde thet med vduffua thū syndena aff sicc rike / wille han gerna låta så brenna sich på munnen / och bāra then skammen så lenge han leffde / Sådana war itt Christeligit taal / och ciente ganska wel enom Christnom första / Och gåffue gud at alle Christne förstar hade sådana sinne / rå skulle man iw see noghon förbettring thet aff / Wen gud bectret / at thet nw icke så är / The som thetta mest skulle straffa brukta thet mest / ty är här ock som tilförene berördt är / fögo förbettring / ja / förwerring och icke förbettring / fornodandes / Herranar stå i chenna saak ganska farliga / och them wil wisseliga

C ij

Ludovicus Gallia
Stigma inuffit bla-
pemis

Qui alios punirent
ipsi jurant.

*Dominus suos offen-
sorez puniunt*

*Si Dei blasphemia
tolerant.*

*in id suppeditant
non raro exemplum*

*Uindictam accele-
rant iuramenta*

*alia inuicem da T.
Scandalum*

*Consuetudo vetis
Confirmare pacta
iuramentum II.
quod foedera et pa-
cta non seruentur.*

en swår döm offuergå / Ther chem seer stelfuom ite ord
emodt aff theres vnderfåtar / Låna the mz thñ mact gud
them giffuic hæffuer / straffa ther offuer / och taga ther icke
heller försommelse före / Men ther theres herre och gud /
som them mact och herlighæet giffuic hæffuer / warder så
iemmeliga försinådder / besportat och begabbar / ther acca
the intic / vran hielpa fast stelfue til med androm til eyz
empel / Och hæffuer doch gud giffuic them chen mact the
hæffua for såna skul och icke for theres skul / at the skulle
mz samma mact foordia hans wilia / åro och pijs / och å
re the hans befallninges mån och icke sine eegne herrar /
Ty boide them ock mera acca hans åro ån theres eeghñ
Doch sådana accas intic

Utermera skal man besinna / at ån rå alc ondt moste
fölia aff the gruffueliga eedhet som nu buktas / ja / hwad
skulle ther annat ån ondt eyterfölia? Så wil man doch
nogo: fåå stycke aff mong / foregiffua / Fåst seer man
huilken swår förargelse ther aff kommer / at alle må frætt
försinåda gudz namn vran straff / The vnge som elles
wel morre förfrectias ther ifrå / låra ther aff the gamla /
och hålla ther for ingen synd medan the see at the andra
som mera forstond hæffua / buktas rhz så idteliga / Och woxa
så the vnge vp med sådana gudz hådille / och tåma i them
sidwane / at the intic frucca eller wåda gud / och ther bliff-
uer så stelfzwoodingar och öffuerdådiga mēnestior vcaff /
Men hwad gagn the sedan gåra i land och städer / ther
seer man for ågonen / Ty hwad gort hæffuer man fömoz-
da aff chem som plact ingen gudz fruccan hæffua? Så
hæffuer ther ock aff ålder warit plåghsid ibland all folck
i werldenne / at ther noghra swåra och diåpeliga handz-
singar med förbund eller annat hæffua giorda wordet / the
hæffua the sådana handlingar eller förbund stadfest med

Heb. 6.

eedher / beplicrandes sich vnder gudz hemd och straff om
 che thet icke hõlle som the loffuade / Och for sådana eedher
 skul haffua ock handlinganar bliffuit fasta stondandes /
 Ty båda partenar haffua fructat gudz hemd om che ha
 de gått ifrå thz som the loffuat hade / Gudz fruccan haff
 uer hallet them i tvång / Men nw effter thet eedher åre
 så wanwõrde bliffne / ac man brukar them widh hwar
 ord / Så kan thet iw icke annars vara / utan man swår
 iw offca falsket / och kommer så thet med j then sidwana /
 ac man inga falska eedher accar / Men hwad fruct thet
 sedan effterfolier / thet låter sich wel finna / Eller hwad år
 thet som hela werlden clagar nw så fast offuer / ac hand
 lingar och forbund / ord och löffce / så licit hallet warder ?
 Eller hwad år thet offuerheten clagar så offca offuer vps
 roor och föråderij ? Går thet icke alt thet vcrass / ac gudz
 fruccan som ord och löffce stadfesta skulle / hõro år ? Så
 år nw thetta ock een fruct som kommer aff the eedher som
 så almenneliga brukas / Effter thet man nw så fröct til
 steder ac hwar och en må sweria både falsket och rett / så
 offca och så mykit som honõ löster / Låter gud oss så thet
 til lön igen ac oss bliffuer hallen / hwarthen ord ellt sannig /
 hwarthen eedher eller löffce / Och thet år wor föränta lön
 Hwar man ån så ogudactig vara wille / ac man hwar
 ken accade gudz förõniltse eller nogor andelig ting / Så
 kråffuer doch thet meniga berzsta och thet werldliga rez
 gementet / ac eedher icke skola vara så wanwõrde som
 the nw åre / så framt thet icke platt förfalla skal / Med eed
her plåga vnderfåterne seya offuerherenne huldskap och
mandzskap til / Thet nw gudz fruccan lares tilbata / och
 swerande och eedhande warder föractat / ch̄ år ock nogh
 befruccandes / huru med huldskapet gongandes warder /
 Huldskapet om thet elles skal rezliga fast bliffua / så mos

C ng

Et sic ratabilia
 qd utriusq. Dei uin
 dictam extinguitur

sed hodie iura
 menta uileuant
 qd sapientie falsa
 et inde est quod
 foedera iam non
 seruantur.

qd timor dei
 tabet.

bonum publicum
 efflagitare uidebitur
 ut seruentur iu
 ramenta et non
 respiciantur. qd

te thet haffua sina största krafft aff gudz fructan/ ja thet
 thet icke haffuer nogon gudz fructan med sich/han är ock
 aldug sine offuerheet så huld som honom wara borde/ thet
 kan aldug feela/ Och än rå man vnderstundom kan finz
 na ogudactiga menniskior i werlden som synas for de
 gonen wara thres founän hulde och trogne/ Så skeer thet
 doch icke for then skul at the haffua så godh willa til her
 ran som the skulle/ vran the sötia theres egte bertska thet
 med/ Wilia vndfly straff/ Wilia icke heta förådare / och
 annat sådana / Men när gudz fructan är bortu/ rå är
 ock wisseliga störste delen aff hudsckapet bortu/ Thetta giff
 uer man här före i then acc/at the som offuerherena haff-
 ua/ skola lära bestinna/huru skadeligit thet är them stoff-
 nom i theres regemente/ at eedhande och swerjande buz-
 kas så fröct i werlden/ vran alc straff och reddhoga/at
 om the än icke wille sådana wedergöra for thn kerlech skul
 som the hade til gud/motte the rå göra thē nogot til/ for
 theres eeghen welferd skul/ på thet at gudz stora oc gruff-
 liga fösmädilse motte ock så thet med nogot föminskat
 warda / Men hwar offuerheren ock platt incit wille göra
 här til/som hēne doch med recto borde/ Så moeste rå pre-
 dicarena wara här vrinnan tette fljeligare straffua och
 fömana/höga och lågha/ i rijd och orijd/ vran återwendo/
 Och än rå theres straff warder vnderstundom illa tagit/
 Så moeste the icke for then skul lära tilbaka thet them aff
 gudi befalet är/ The skola iw mera fructa gud som såda
 na befalet haffuer/ än mēniskior som straffet icke höra wis-
 lia/ ja / thet wille wisseliga illa bekomma predicarena om
 the läte tilbaka for owilia skul/ thet gud them befalet haff-
 uer / Them bör haffua löff och liffuerne ospart for hans
 skul/ cy han är then samme som them löff och liffuerne
 giffuit haffuer

*Si Magistratus
 punire nolit*

*Et impetrat cor
 civitatis re-
 darguent. ut
 vitam offent
 profifuri. ga a
 Deo vitam habent.*

Och på

Conclusio.

Och på thet wij komme här til en enda med och besluz
 re worit taal / Så måste man nu thet bekenna / at dieffuuz
 len aldug regerade så openbarliga och skenbarliga i werl
 denne nogon tjd tilförenne som han nu gör genom ces
 so swära eedher och gudz försimådelse / Ty / at än rå / han
 wel alltjd hassuer warit en förste off. ier werldena / och rez
 gerat henne til thz wersta / Sa hassuer hä doch aldug tur
 net kömet mäntskiona / besynneliga Christic folet / thet til /
 at the skulle så openbarliga / wel wetandes bettre / aff reze
 offuerdådighheet och beråddo mode och så almäneliga / för
 småda och bespotta sin gud och skapare vp j ögonen som
 nu skeer / ja / dieffuuzlen är wisseliga med sinne werld i
 thetta stycke på thet högsta kommen och kan ick högre
 köma / Dan hassuer tilförenne endeels warit fördold i werl
 denne / Men nu är han så openbaar worden / at hwar
 och en må både see och höra honom / Ty han talar ge
 nom alles theres mun som så gräseliga försimåda sin gud
 och skapare / och han hassuer besatt them / wistas och vnz
 gås / i werldenne lika som han wore i them lekamliga födz
 der här til werldene / Så hassuer thet nu aldug warit til
 förene / besynneliga så almänliga / och ibland Christic folet /
 som thet nu är / Epter thet nu dieffuuzlen är i werldene
 så weldig worden / och hassuer een sådana gudz laster och
 försimåduse vprettat / Så bör nu hwar och en som gud
 låår hassuer / både höge och läghe / lekte och lärde / seccia
 sich här emoot / och tilhielpa med luff och mact så mytic
 som theres ståat och stadge kan tilstedia / at sådana dieff
 uuls werck och påfund morce förhindrat och niderlagde
 warda / ja / then thet ick gör sitt här til / så mytic honom
 kan mögeligit wara / han låcer clarliga påskyna / at han
 ick hassuer sådana terlech til sin gud och skapare / som ho
 nom hassua boorde / Så måste nu hwar och een Christen

menniska som sinns stels saligheet nogor acra wil / falla
 til gud med icke innogt hjertra och skadeliga bön / bidians
 des först och fremst honom som maccena haffuer / at han
 wille snart göra här en enda med / och icke låta dieffuulen
 så frött haffua sin wilia som nu skeer / Och sedan moſte
 man hwar i sin stadh tagha ehenna sakena alwarliga förs
 re / Forty dieffuulen skemtar incit med oss / ty skole
 wij icke heller skemta med honom / Men gud
 mz sinne ewiga krafft / nidertryctie wor hedz
 ska fiende dieffuulen vnder woria förer
 snarliga / Amen /

✱✱

serio

Orsaken til allm
 uoliga landplågor,
 äro landens grofva
 fjunder, såsom

I. I gonn
 II. Dyrkost
 fördulit och för
 nämliga

1. Otaclisamfort smot gudz ord
2. gudz klampul } lättfärdiga fjender:
 missbrukt wä }
 J. Saermand.
3. Dräng }
 } uppbarlig
 } famlij
4. Öhörayfgh }
 } blodslam
 } Lowr og bolwig
5. Dyrkell, slap, sigfänd, orätt, öf
 wald etc.

Medd. landplågor
 försindes och första
 gald p poenitentiam
 i confitit in

1. Rättfäring Djurmod Adämnd
2. rätt idor og ångor och of bdr ofua fjunder.
3. En stadigt trw og odwmi i bön til Gudson
 förskels för Eri si skull.
4. Allmät of bostfardigt beswunt
5. at wij boldiga ljude gudz plågor til dop
 Jan sück ofu bortgor.

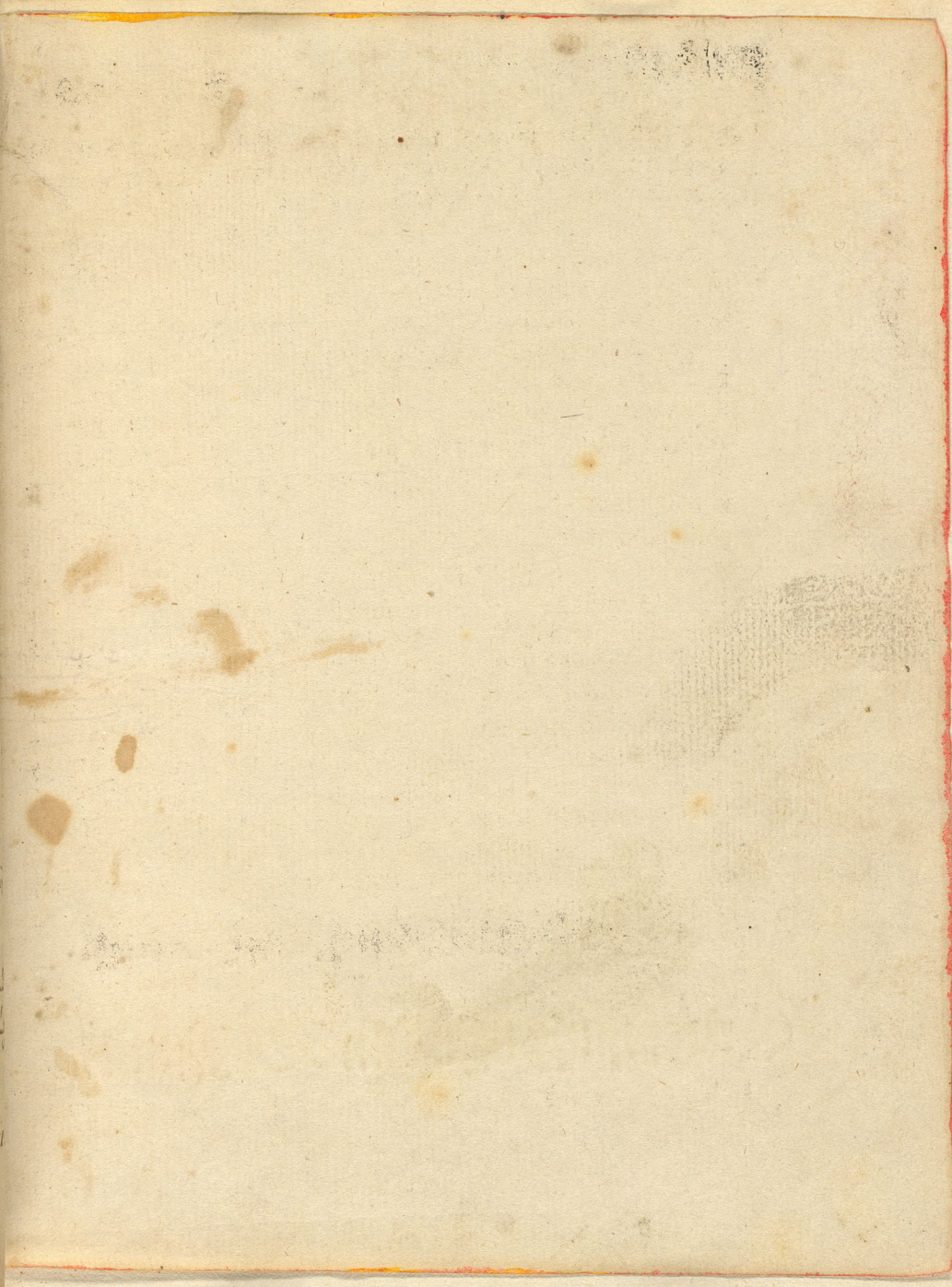
roil / falk
n / biddan
er / ac / her
a dieffuiter
edan mid
waertige fr
/ ry fide
en gud
a heds
ses

ont
t gny fr
at gny fr
hary fr
h. fr.
a ramon
hary

I plan
ay bery
hary ont

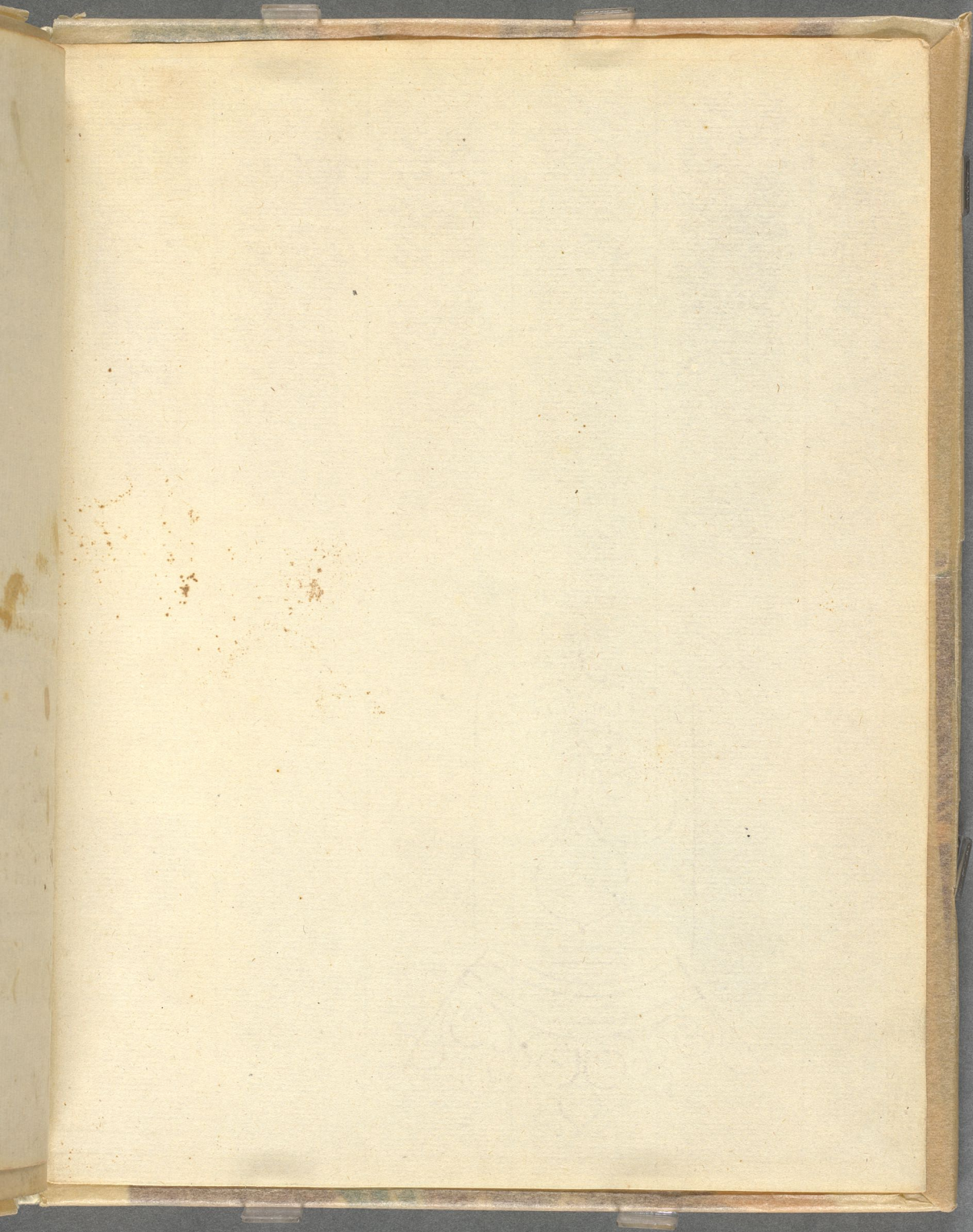
und fr
D. of fary fr
D. of fary fr
hary
hary
hary

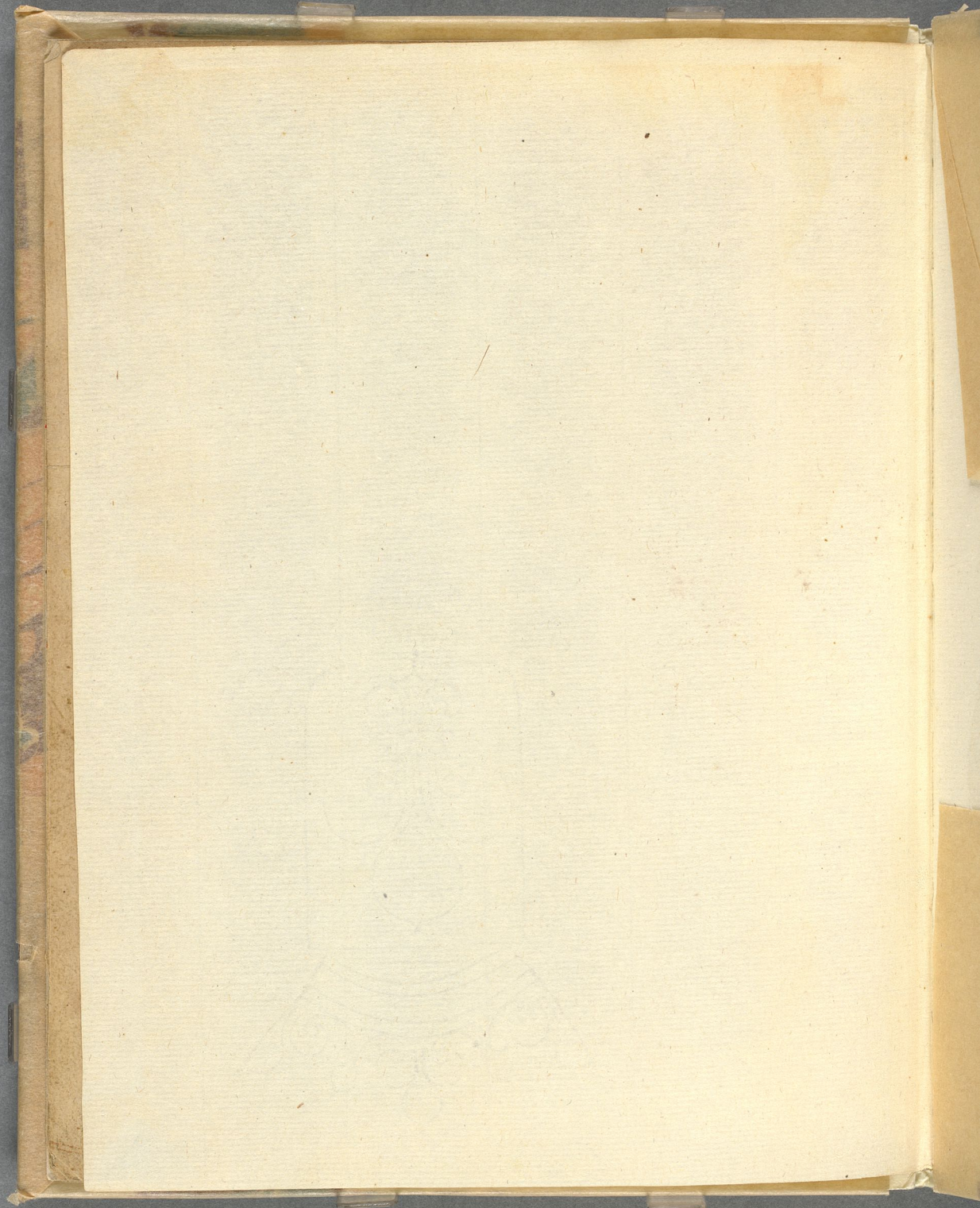
100

300

f

Olava Petri, ...

